

4. Профессиональное образование в XXI веке. Материалы Второго международного конгресса по техническому и профессиональному образованию. – Сеул, Республика Корея, 26-30 апреля 1999 г. – М.: ЦИСН, 2000. – 84 с.

5. Техническое и профессиональное образование и подготовка для двадцатого века: Рекомендации ЮНЕСКО и МОП. – Париж – Женева: Организация объединенных наций по вопросам образования, науки и культуры. Международная Организация труда. - 2001. – 38 с.

6. Ничкало Н.Г. Развитие в Украине исследований по проблемам педагогики и психологии профессионального образования на рубеже столетий. – К.: Науковий світ, 1981. – 67 с.

7. Щербак Л.В., Петрова Т.П., Щербак О.И. Исследование проблемы повышения квалификации работающего населения на рынке труда Украины /Под общ. ред. О.И.Щербак. – К.: Наук. світ, 2001. – 21 с.

В.П. Мовчан

НЕПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Інноваційні процеси, які відбуваються сьогодні в усіх сферах життя нашого суспільства, передбачають утвердження відповідного способу життя людини, усього суспільства в цілому.

Перехідний період у реформування економіки України залишив нам ще багато проблем. Серед них найактуальнішою є проблема становлення особистості людини. У перехідний період різко визначилися тенденції до зниження моральних устоїв молоді, її здібностей до виживання, культурного осередку і самореалізації себе як особистості. Це підносить сьогодні на досить високий рівень роль освіти і педагогічної науки, які орієнтують суспільство на відродженні витоків історії, духовності, культури, на постановку в центр уваги інтересів особистості – молодого громадянина України.

Світовий досвід підтверджує, що у країнах, які досягли значного технічного і суспільного прогресу, першою реформувалася освіта. В Україні сьогодні відбуваються суттєві процеси по оновленню змісту усіх форм освіти у відповідності з основними положеннями “Національної доктрини розвитку освіти”. Важливе значення відіграє ідея неперервної ступеневої освіти. На її реалізацію були спрямовані Укази Президента України “Про основні напрями реформування професійно-технічної освіти в Україні” “Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні” Л.Д.Кучми, Постанова Кабміну “Про затвердження комплексних заходів щодо реформування ступеневої професійно-технічної освіти”, та рішення другого всеукраїнського з’їзду працівників освіти України. Постанова Кабміну передбачає інтенсивне навчання і здобуття вищої освіти певного професійного спрямування, починаючи з неповної середньої школи і закінчуючи повноцінною вищою освітою, коли учні свідомо і послідовно просуваються по шляху оволодіння знаннями і професійного становлення. І це цілком закономірно, адже сучасне суспільство, де основним засобом господарювання є ринкові умови, вимагає робітників високої кваліфікації, всебічно освічених, обізнаних з новітніми технологіями, економічними законами.

Формування установки на безперервність освіти – процес тривалий.

Йому передую розвинута потреба в одержанні і поглибленні знань, почуття задоволення від учіння, формування пізнавальної активності. Знання стають соціально значимими, впливають на розвиток такої важливої риси особистості, як соціальна активність. На жаль, за даними соціологічних досліджень, в ранговій послідовності пріоритетності соціальних цінностей, освіта в Україні знаходиться аж на восьмому місці. [5, С.228]. Щоправда, сьогодні вже є запит на знання у сфері промислового виробництва, але керівники промислових підприємств задовольняють свої потреби в кадрах шляхом “перекупки” підготовлених в інших галузях спеціалістів. Перерозподіл кадрів іде таким чином, що більш кваліфіковані спеціалісти йдуть у малі підприємства і т.п. організації.

Орієнтація підрастаючого покоління на неперервність освіти – процес багатопланий. Він передбачає удосконалення всіх ділянок у роботі сучасної школи, перегляду деяких традиційних уявлень на функцію вимог, характеру взаємодії та вчителів, тощо. При цьому під неперервною освітою досить часто розуміють просте доповнення базової освіти, різноманітні форми навчання, підвищення кваліфікації, перепідготовки, які здійснюються протягом всього трудового життя людини, тобто мається на увазі освіта для дорослих. Але ж неперервна освіта – це система безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального потенціалу як найвищої цінності нації [4, С.216]. Такій підхід до розуміння безперервності навчання потребує, як стверджує міністр освіти і науки України В.Г.Кремень, реалізації такої важливої функції навчального процесу, як “навчити дитину вчитися впродовж життя, навчитися самостійно засвоювати нові знання і нову інформацію, виробити потребу в цьому [2, С.10]. Принцип безперервності навчання передбачає якісно інший тип взаємодії особистості і суспільства протягом усього життя людини. Він передбачає, крім того, створення і функціонування системи державних, кооперативних, громадських освітніх установ, які могли б забезпечувати постійну загальноосвітню і професійну підготовку та перекваліфікацію людини з урахуванням її бажань, можливостей та потреб суспільства [5, С.230].

У Кривому Розі є позитивний досвід у реформуванні професійно-технічних навчальних закладів нового типу, таких як: Міжрегіональний центр професійної підготовки і перепідготовки військовослужбовців (директор Балакін В.Г.) та професійно-технічних ліцеїв.

Міжрегіональний центр – це один з найсучасніших навчальних закладів не тільки у місті чи в області, а й мабуть в Україні. Сьогодні міжрегіональний центр стоїть на шляху перетворення його у навчальний заклад другого рівня акредитації – Центр ступеневої освіти.

Наказом Міністерства освіти і науки України та управління освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації ПТУ № 30 реорганізоване у Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей (директор Сиротюк В.Г.). Як зазначено в його Статуті, ліцей є державним навчальним закладом другого атестаційного рівня, що забезпечує реалізацію права громадян на здобуття професійно-технічної та повної середньої освіти.

Універсальність такої форми навчання полягає в абсолютній самостійності, цілковитій теоретичній та практичній завершеності запропонованих навчальних рівнів, які підтверджуються після закінчення присвоєнням випускникам робітничої кваліфікації згідно з набутими

професійними знаннями, вміннями та навичками. Перехід на наступний рівень навчання здійснюється за принципом нарощення необхідних професійних якостей.

Криворізький гірничо-технологічний ліцей – це гармонія між досвідом традицій та вимогами сучасності. Підготовка фахівців здійснюється за спеціальностями необхідність яких на ринку праці не викликає сумніву: машиніст установок збагачення і брикетування; апаратник згущувачів; сушильник; помічник машиніста тепловоза; електрогазозварник; електрогазозварник на автоматичних та напіваавтоматичних машинах; прохідник; машиніст електровоза; електрослюсар; слюсар з ремонту автомобілів; оператор комп'ютерного набору; прохідник. Цей навчальних заклад готує висококваліфікованих спеціалістів для гірничорудних підприємств Кривого басу і насамперед ЦЗКа. У гірничо-технологічному ліцеї здійснюється підготовка висококваліфікованих спеціалістів та цільова підготовка для вступу в вищі навчальні заклади України.

Насущною проблемою функціонування ліцею, як навчального професійного закладу нового типу є проблема його фінансування. Система фінансування повинна буди багатоканальною. Допрофесійна підготовка – місцевий бюджет, загальноосвітня підготовка – місцевий бюджет, соціальні функції – місцевий бюджет і соціальні служби, технічне та технологічне забезпечення – підприємства – замовники робітничих кадрів, професійне навчання – державний бюджет.

Реалізація концепції неперервної освіти неможлива без цілісного погляду на інноваційність таких процесів, які відбуваються в нашому суспільстві. Вона повинна будуватись на аналізі особливостей інновації в культурі, враховуючи, звичайно, національні, економічні, юридичні, політичні та інші проблеми, а також в критичному переосмисленні у використанні досвіду освітніх форм в розвинутих країнах (технократичний характер) і новорозвинених (соціальнокультурний характер).

Література:

1. Концепція професійної освіти України. – Київ, 1991. – С.6
2. Кремень В.Г. Модернізація освіти як важливий чинник інноваційного розвитку держави. Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2003. – №1 – С.9 – 14
3. Ничкало Н.Г. Професійно – технічній освіті – державну політику та науково-методичне забезпечення. Нові технології навчання: Наук.метод.зб.вип.15 – К.: УСДО, 1995. – С.9 – 18
4. Професійна освіта: Словник: Навчальний посібник. Уклад. С.У. Гончаренко та ін.; за редакцією Н.Г. Ничкало. – К.:Вища школа., 2000. – 380с.
5. Солдатенков М.М. Проблеми розвитку неперервної професійної освіти. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія /За ред. Зязюше/. – Київ: Видавництво “Віпол”, 2000. – С.228-247.